

Изази суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО УГАРСКУ (с ВОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.,
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И БЪИЖЕВНОСТ.

Преплати шаље се у пла-
ћеним писемима непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца на Цетиње, а може
се и картом упутицом на
пошту у Котор. Дописи ша-
љу се уредништву. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће а
на дуж вријеме ишае.

ЦЕТИЊЕ, 15 фебруара.

„Тројни“ — та је ријеч кримљена за ту ратобу, и ако би правилније било рећи тројструки; елем — тројни је савез углављен још за пет година! Тако се његови пријатељи тјешени се довикиваху, иза Криспијева пада, од Рима до Беча, од Беча до Берлина, и обратно. Пет година? Колико времена за живот читавих народа и држава, а о томе је ријеч, на онет, колпчак размак времена, колимак неоглед, кад се говори о трајности и поузданости дјела руку човјечких, створа кратког ума човјекова!

Пет година? Може бити. Имају који су и дуже трајали, и дуже животарили и кривили се. Но тројни савез као да није више на ту прилику. Ми смо видјели што се десило у Риму, видјели смо како се аустријски млади надвојвода Тесарев напљедник части и весели у Петрограду и Москви, како по повратку походи Калнокија и разговара се с њим читав један час, толико му је поздрава дошло. То све може и не бити злокобно по тројни савез. А на пошледак, што је Беч и Рим? То су теке крила тог тројавог орла. Док му је срце здраво, лако му је крила притегнути. А гдје му је срце? То зна сав свијет, да му је срце у Берлину, а Берлин —

Берлин? Ту је тек невоља.

Кад погледамо на Берлин те видимо муку на коју је млади Цар немачки са старог Бисмарка и његове „тврдоглаве“ опозиције, тада лијепо разумјемо, зашто се оба крила тројавог орла одбијају од срца, те свако себи тежи, тражећи за времена другог наслона и паклона од непогоде.

Цар мучи ту муку од како је отпушно поузданог савјетника свога дједа. Испрва се заносио млади владалац надом, да му старац неће сметати или, ако обиде, да неће имати маха од сиљних својих непријатеља што их је стекао за вријеме своје владавине,

као сваки дуговјечни министар и канцелар. Но Цар не угоди. Стари Бисмарк има своје људе, своје повице, на њима бије и помињава сваку наредбу, сваку мисао, сваку ријеч младога владоца, који хоће да је свакој тици кобац. Ни некадашњи Бисмаркови противници и непријатељи не помажу му опакно како би он жељео. То је сасвим природно. Сви су ти били Бисмарку противни док је био на влади. Сад, кад је безвластан, то престаје. То је млади Цар био сметнуо с ума, и ако, или можда баш за то, што је тако близу намети.

Цар се брзо досјетио своме жаду, а прилика је да се и показао, те је свашта чинио да умири и удобри љутитог старца. Те шаљи поздраве, те поруке, те дарове, те моли, куми, богоради, те савијај се око Бисмаркова сина Херберта, ништа не помаже. Сина бјеше већ и задобио, а син мајку и сестру, те сложио павале на старца да се окане Цара и његових послова. То је само још више ражљутило осерног домаћина.

Но, што је много много. И обичном човјеку је мучно кад му ко на поздрав не отпоздравује, кад му се одбија љубав; а камо ли једноме Цару, кад му то чини подложник његов, на ма се како звао. И младоме Цару Вилхелму као да је већ додијало молити старца и облетати око њега. Овијех дана био је у Бисмарка руски вел. посланик у Берлину, граф Шувалов. Мислило се да га је Цар послао, но то се службено пориче. Каква би пак имао посла Шувалов у Бисмарку, ако то није Цару по вољи и жељи, то је мучно погодити. Но одмах за том јавило се и потврдило, да је Цар послао Бисмарку војводу Ернеста од Кобурга, са крајном поруком. Прилика је да се и Кобург вратио из Фридрихеруа празничну руку, те *in festa*, јер да је што израдно, већ би се то чуло, те би се нама јавио наш бечки извјештач, који свој тој невољи још ни ријечи није проговорио.

ека доцкан припјела, те није могла ништа предузети, него су морали закључити с Балшом мир. То је било 1421 године. Послије тога Балша је отишао у Србију да се састане са својим ујаком деспотом Стефаном Лазаревићем, а оставио је за свога намјеника Стефана Црнојевића. Предузимајући ови пут у Србију Балша је, без сумње, имао намјеру да се споразумије с деспотом Стефаном ради даље заједничке радње противу непријатеља српскога народа. У цијеломе периоду, који овђе описујемо, ово је први покушај да се уједне силе српске за заједничку радњу противу душмана. Али смрт Балшина уништила је све ове добре планове. Да је Балша успио споразумјети се с Деспотом Стефаном, који је такође више радио за опћу народну, ствар него за своје личне интересе, то би имало великога утицаја да се промијене ствари у корист цијелога српства. Балша је био болестан од грознице још док је био у Зету, па му је у Србији позлило. Умрло је у мјесецу априлу, у брзо пошто је дошао у Србију.

Балша III није имао мушке ђеце. Послије њега остала му је само кћер Јелена, која је била удата за ерцегом Стефаном. Тако на њему се је прекратила мушка лоза Балшина; а пашања је на првишину нова династија Црнојевића, која је била у сродству с Балшићима. Али, не гледајући на то, Сте-

Међутим је Цар, при једном обједу у Бисмаркова замијеница Капривија, изјавио, да се више не може тако, но да ће окренути дебели крај. Испрва ће само потјерати Бисмаркове новине (*Hamburger Nachrichten* и *Münchener Allgemeine Zeitung*). Ако би се пак Бисмарк усудио, да изнесе на јавност неке тајне списе из државне архиве, које је он попио у пријемцу, тада ће и њега пред суд, на тешко њему!

Париски лист *Le Temps*, који о тој ствари пише много разложно и сасвим незлобиво, и ако би се тој немачкој невољи Французи највише могли радовати, напомиње при том графа Хари Арнима, кога је некада Бисмарк ставио под суд и учинио да се осуди на вишегодишњу робију, као што се осуђени кривинаше *pro nihilo*, ни за што. Исто би се то сад могло десити Бисмарку, и тада би то била права велика трагедија, у којој би страдање јунаково пуно доликовало његовој кривини, „амартеми“.

Но за сад је само ражљав готов, а стари је зеп још у шуми. Бисмаркови пријатељи смију се тој пријетњи Царевој, те наговјешћују, да је бивши „двоздени канцелар“ своја документа већ послао у Инглеску, на мјесто недовољно Царевој руци, па ће брзо и он главом за њима, и тек тада ће настати велика грмавина.

Не би Цара можда толико ражљутило ни немилостиве критике Бисмаркових новина на ни његово приједо одбијање толико вијетане царске милости и љубави; но се забринуо видећи, како народ попио пристјати у подложника против Цара. Прошлого мјесеца послао је град Страсбург депутацију да се поклати Бисмарку, а прошле недеље била је у њега депутација града Аугсбурга, који је старог расканцелара изабрао за свога почаснога грађанина. Кад је толико већ избило на јавност, а да колико их је таквих присталица потајних, који само чекају згоду да се појаве, а при младачкој,

фан Црнојевић је отишао у Нанол чим је чуо за Балшину смрт.

Нико се није обрадовао тијем српскијем несрећама, и нико није из тога извукао више користи од Млечана. Они су одма заузели Дриваст, Бар, Оцињ, Љеш, Будву; а мало довије и Скадар и сву Доњу Зету.

Деспот Стефан Лазаревић, који је имао право да се умијеша у Балшину напљедство, будући је Балша био син његове сестре, послао је војску у Зету и нишерао је млечане из свијех мјеста оком града Скадра (а јес из његове околине), Оциња и Будве. Деспот Стефан ударио је и на Скадар; али су Млечани били повцем поткупили мрзину из Зете и Србије, а такође и цијело племе папштровско, те су њиховом помоћу одбили деспотову војску од Скадра. То је било у децембру мјесецу. Идуће, 1423 године, Деспот је послао нову војску под заповједништвом свога рођака Ђорђа Бранковића; али је и млечанима придошла у помоћ нова војска, а такође и сви Паштројевићи.

Пошто је Деспот видио да не може ништа учинити оставио је за управитеља Зете свога сестричића Ђорђа Бранковића, с којим Млечани закључују мир. Скадар остаје под власт млечана, а они се обвезују, у накнаду, плаћати управитељу Зете по пљачу дуката годишње.

Стефан Лазаревић такође, по не-

живахној, немирној нарави Царевој, така се згода може дати сваки час.

Према свијем знацима, ми ћемо онет имати прилику позабавити се око те, колико занимљиве, толико знамените и замашне работе.

ДОПИСИ.

Подгорица 3 фебруара Ма ла јудрећу бул духу, ла јутрећу бул духу (оно што се може учатити цијело, поће се оставити цијело)

Дакле и мене — не добро умјетнога — соколи ова арапска пословница да се уканим те да саставим ово неколико сатара (редака) онако како умјем.

Једним дописом штампаним у једноме од бројева прошле године Вашег листа ја сам у кратко доставио био обилате милости и повластице у нашим вјерским обредима и обичајима које уживамо по највишој вољи Н. В. нашег Узвишенога Господара.

Зна се да је свакојему на свијет човјеку главно и најпрво: да буде сербест и слободан у својој вјери, ради тога сам и дошло био у почетку мојег дописивања о томе; а кад је човјек у томе подипно рахат и задовољан то се већ јасно разумије да је тај слободан и рахат и у осталоме, али свакојемо хоћу данас овдје и о томе неколико редака написати молећи Вае да их увретите у Вашему цијењеноме листу.

Ми мухамеданци које нас је Велики Бог аманет учинио премилостивоме срцу и јакој руци Књаза Николе I. Господара Црне Горе, заштићени смо у његово здравље свућу и свако доба како на кућу тако кроз цијелу нашу државу, шетајућу дневом поћем трговином и другим пословима по брда и по планина слободнијемо и сербест свућу чувати свој дин и своје адеге (обичаје) свућу и на свакоме мјесту сачувата нам је част, осигуран живот, обезбјеђено имање, судови нам у његово здравље једнако суде, често нам Господар својим сваковрсним обилатим милостима удостојава и даровима дарива, он назива и припужди нехрањује нашу сиротињу, у свему томе нема ни најмање разлике између нас мухамедоваца и правос. Срба у његову Државу.

Наш је Господар зането добро мотхур (разглашен) по бијелом свијету и познат Владачачим врлинама, али свакоја-

рећи, није има мушке ђеце. Зато је оставио за свога напљедника Ђорђа Бранковића. Стефан је умрло 1427 Ђорђе Бранковић вратио се је из Зете у Србију да заузме деспотски престо, а Зећани су дозвали из Нанол Стефана Црнојевића, који је и доша најиријед у Дубровник, а по том у Зету.

Главни догађаји у овоме периоду

Од 1360 до 1385 Балшини највише распростриру своју власт и прелазе на југ, мимо Авлоне. Ове потоће године први пут Турци нападају Зету. Бој на Војану, ће је погинуо Балша II, послје чега Турци продиру до врхова зепке долине (до граница Онопошта), и руне околине Скадра, Оциња; али закључују мир и удаљују се.

1387 г. Срби побјеђују Турке на Ситницу, близу Топлице.

1389 г. Косово.

1394 г. Млечани освајају Драч, Љеш и Скадар.

1405 г. Скадар намјерава да се преда Балши III; али не испуњава ту намјеру. Рат с Венецијом у којему Балша одржава више побједа.

1412 г. Млечани моле за мир и уступају Балши Оцињ и Будву.

1416 Млечани купују Авлону у Десне, мајке Балшине.

1419 Балша заузима Скадар. Рат с Венецијом, која позива турке у помоћ, али нема никаква успјеха.

1421 Балша одлази у Србију, а

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ЦРНА ГОРА.

Нашисао

Ниле А. Ровински

превео

Д—Ћ.

Године 1420 млетачка влада приправља још јачу флоту од 15 наоружаних галија и више другог бродовља, са великом војском и свима војничким потребама у изобиљу. Ова флота била је под заповједништвом Петра Лоредана. Најиријед је ова флота отела од Мацара, у Далмацији, тврђаву Омиш, за тијем острове Брач, Хвар и Корчулу и градове Трогир и Сплет, које су Мацари пријед тога били себи присвојили. Млечани су од свијех ових мјеста узимали за себе војску. Которани су добровољно признали над собоа млетачко господарство и обећали им дати помоћ противу Балше. Балша је такође скупио сву своју војску и у првоне боју побједио је непријатеља. Ту је погинуло много млетачке војске и, осим тога, неколико чета њихове пјешадије било је заробљено и одузето им 200 коња. Пошто су за ово дознали у Млетке послали су у помоћ нову војску, међу којом је било много стрижелаца и коњаника. Са оволиком војском млечани су могли одржати побједу над Балшом; али је спомоћна вој-

ко право су рекли стари арапи: лејсел — хаберу бел — ајан (није чути као вијети) Дакле они што на далеко чујају не могу знати као они што често пробају и из ближе виде.

Прије неколико времена (времена) дође једном овдје у наш дућан један мухацир (емигрант) из турске, те пошто му рекосмо добро — дошао и питао се за здравље, питао смо га одакле иде, а он каза да је био нешто послон на Петиње и имао је прилику изаћи пред Господаром, и да га је задовољно, пак настави: „О чујтеме људи, тако ми Бога великога“, нема доброга Господара као нашега у седам Европа. (то он мисли да има на свијет седам царевина и да се свака од њих зове Европа.)

Ер — рахимуне јерха муху-мур — рахоман (милостивијема је Бог милостив) Дакле лако се даје вијети, како Бог наређује добра и велика дјела и на овоме свијету, виђимо велике дарове с којима је свемогући Бог својим кудретом (моћу) ојенуо нашег Узвишеног Владарца, и даровао Му је Бог потпуно здравље у њууду (састав човјечију), што је најпрво и највеће благо овога свијета, дао Му је онако добру Кнегинју као што је наша узвишена и премилостива Владарка, дао Му је Бог — шућур му и хвала — доста свлада (порода) бојећ пола, окружен је добрим и валањим доглавницима и послушним чиновницима у Држави, — по чему се обистинява она стара изрека једнога арапскога мудраца: еи — насу ала сулући мулућихим, (Државници су на њиди својих царева) то јест добријема царевима добри су и везири, — удијено Му је Бог послушни народ, којему је удио у срца љубав на спрам свога Господара како није није друго случај у свијету, дао Му је Бог великог пшбара (поштовања) по цијелих држава бијелог свијета и код њиових Владарачких Дворова, Његове свијетле кћери иду за члановима Великога Императорскога Двора силне Русије гдје желе удати своје одиве и највише владоци свијетски, загледајмо у оне ријечи — Једини Искрени и Вјерни Пријатељ — скоро изговорене нашему Господару од стране Великог Цара, онога Цара који Влада шестим дијелом земљиног шара, погледајмо какову пошту одају сваком приликом нашем Господару и колико уважавају и цијене Његово пријатељство два Велика сусједна му монарха, то јест Султан турске царевине Халифет нашег Великог Мухамеда и чувар три највише на свијету светиње: Меке, Медине и Кудеи — шерифа (јерусалима) и Кесар, Цар и Краљ богате и лијене аустро-угарске монархије!

О свемогући Боже, чувај нам нашега Господара од сваких зала и рђавица, како на Дому тако и на путу, и поживи нам да у доброме здрављу док највише људи живе, и све чланове Његовог Високог Дома, амин!

Хаџи Хафиз М. Лукачевић.

Крњице, 7 фебруара. — Господине Уреднице! Достављајте вам један у овим нашим крајевима ријетки и жалосни догађај: у сриједу 6 фебруара т. год. око двије уре по подне, бијашу већином сви Крњичари скупили се на Крњичкој Луци,

око дијељења неких новаца, од продаје рибе скадарским трговцима. У то дојездри нека лађа Муришка од Плавнице крцата руја, која шпане да пређе крајем Крњичке Луке за пристан код Муриће. Ова лађа мада пређе бијаше била на великој мучи, око средине блата според Петрове горе, ње најстранније сјевер може усколебат валове, и ко је гођ био на лијепој погледу, жалосно је гледао лађу ње се бори противу највећма ове године задуљаних валова. Гледаоци су благодарили Богу што је лађа из те опасности неочиља и прошла крајем Петрове горе, куд много мања опасност грозни и одавнен се може свратит у Крњичку Луку.

Несретни лађари којима је залуду већ живот био спасен, можда за мисле: „Кад до сад не погубисмо, нећемо ни по сад, не свратити се у Луку, него обрну крму управо како те под Муриће. У то ће лађа наићи крајем Луке од прилике један километар даљине. Крњичари којима је добро позната опасност овог језера, кад га вијетрови усколебају, почне викати жалосно: „Аох до Бога, ње се хоте они људи данас утоити! За што не свратити се у Луку?“ У ове говоре иде једно на кич до лађе, а крма би или што покварена или крмацаја не мога управљат с лађом. У то еври се народ а глас са свију страна: „Пропадоше удавише се.“ Сваког страха хваташе; да им се притече у помоћ, бојећи се самијега себе, јербо у Луку великих лађа не бјеше, а мале не помагаху од противна вијетра и великих валова. Неки батаљонски барјактар, Јако Марков Лукић, опали леворвер, те даде глас на други пристан Вучерачки, официру Петру Мрковићу, који не гледајући ништа на опасност која и њему пред очима стојаше, узе лађу са 12 војника, који се бјеху у мјесту нагнали, те похита у помоћ. Ово је све тако било хитро, да се не може хитрије ни на сухо. Цио други народ изиде при главици, гледајући жалоснијем срцем ње се јадни људи са валовима и смрћу боре.

Лађа која им хиташе у помоћ не бјеше и још ни на пола пута, а њихова утопље на потону у дубину, да јој се није могло ништа вијети. У то испадосе вреће руја по води, а за њима и лађа изврнута; а од људи ни трага. Лађа која бјеше у помоћ од силе вјетра није се могла вратит натраг, него је морала одловити напријед једну уру пута до под Муриће, ње је тамо лађа остављена, а људи се сухим вратити натраг.

Ми који смо гледали ову нашу лађу, толико смо страховали, да смо све прво зло заборављали, бојећи се да ће и овај поштићи иста судбина као и прву.

Утопљена лађа била је невој трговца, емигранта, а војери Мурићи из Крајине, који обично узму лађе скадарске под виријом, те с њима превозе трговину: од Ријеке Вира и Плавнице па до Скадра, и обратно. Пошто је овај велики сјевер, који ево седам дана не да ока отворит, зауставио много крајинских лађа у Скадар, на Ријеку, Вир и Плавницу, те се не могу вратити кућама, жалосне фамилије утопљеника не знаду јошт за своју погубију. Неки Крњичари који су данас стигли сухим на Скадра, и лађи крајем блата, нашли су разломјену лађу при гори Ђуровачкој; те су је и познали, и по њиховом

силе. Открива се борба на све стране, борба пајж-сточија, борба која је трошила силе оба борца, само са том разликом што је једна трошила силе, а није их имала откуда допунити; а друга их је допуњавала неискрпивом резервом из Азије, а такође допуњавала их је на рачун туђих народа, које је покоравала.

Кад прелитавамо странице историје ове борбе, у којој су се узалудно трошиле силе народа српскога, а готово без икаквог изгледа на добар свршетак, и неотице намеће нам се питање: је ли све то било потребно? Да није све то било ненаметно и да то није порођај личних побуда, или сујетнога славољубља вођа тога времена? Заслужују ли јунаци, који падоше у борби косовонојској, заједно са царем Лазаром, ону славу и поштовање, којом их је прославило њихово потомство?

2 Значај Косовскога боја.

Историописци су се научили сматрати неповјерљиво дјела и људе нема ње довољно тачних доказа за потврду онога о чему оће да се збори; али у овоме, о чему ми оћемо да зборимо, важи изрека „глас народа — глас сина Божијег“. Све потанкоости о косовској битци, с причом о догађају за вечером Лазаревом; убиством цара Мурата: издаја Вука Бранковића, — морају бити и ако не сасвим измишљене, онет доста изопачене и преувеличане народном фантазијом. Али то ни најмање не омаложава главне догађаје, у корист којих говоре све последице тих догађаја. Борба је била страшна и ту погибоше оба цара, са великим бројем својих велможа. Могуће је да и Вук Бранковић није доша у помоћ, али су томе могли бити други узроци, а не издаја. И многе други српски велможе нијесу дошли у бој на Косово, — неки можда због тога што нијесу тој битци давали особитога значаја; а неки што су задоцили. У оне све је то повукло за собом рјаве последице, због чега се ни један, који није био на Косово, не може оправдати. — као што се ни Лазар сасвијем не може окривити што се је неприправан упуштио у битку; јер он није битку тражио, него битка њега. Народ је српски не само оправдао Лазара за косовску битку, него му је надио на главу вијенац мученика за народ и убројно га међу своје светитеље; а Вука Бранковића метнуо је под проклетство. Народ и нема другога критериума, осим моралнога (паравственога); он не расуђава, и не може расуђавати, је ли један, или други поступак био тактичан и добро размисљен, или не. Али чини нам се да ни историја, у овом случају, нема других података за свој рјешителни суд. Па и немамо потребе упуштати се у ситнице онамо ње имамо цио догађај, у свој својој

казивању у лађу су били четири возара, сва четири Мурића вјере Мухамеданске. Двојица се зваху Цуфо Салаков и Осман Рамов. Овог посљедњег хваљаху; да је био један од најчеститијих Срба Мухамеданских у Крајину, а осталијем двојици незнадијаху имена. Осим тога мисли се, да је још ко морао бит у лађу с њима од Зете, по чем се видно по води ње плави неки сандук, којег нијесу имали „ови сасобом при поласку на Плавницу.

Данас разумијех; да је наредио г. командир Милош Лекић, да буду сви пријеходи приправни сви да траже чим прекине вјетар Г.

Подгорица, 11 фебруара. — (Погодба учињена за зид нове зграде за Читаоницу у М. Варош).

Славни наш pjesник владива Петар П. Његош у Горском Вијенцу говори: „Прегатоу Бог даје махове“, завета је лијепа ова пословица за свакојега домаћина, а особито за она валања друштва која најеравају и труде се за општу корист. А у истом Горском Вијенцу говори: за оне који једно мисле а друго говоре: „ко разгаја унас не погађа.“ Из тога у доста прилика види се кад се заједнички искрено отпочне какав рад, тај посао напредује и само је Бог упомоћи томе друштву и њиховому прегнућу. Зато друштво овданиче Читаонице, држећи се заједно у свезу браќи све три вјероисповиједи т. ј. православни, римокатолици и мухамеданци, види се у свијема скупштинама, да им је свако предузеће у договорима погодном, особито оно што је на општу корист, а ево томе истинитог доказа.

Пошто је исто Друштво једногласно ријешило да се у Миркову Варош направи нова зграда за стал Читаонички те је одма послје освећења читаоничког темеља објавило овдашњим неимарима (зидарима) да ће се у сриједу на Сретеније предат на јавној Лицитацији радња зида за зграду читаоничку у М. Варош, на тај дан чим се из цркве изашло, скупили су се сви неимари на означено мјесто ње су од стране Друштва Читаонице лицитирали окружни кан. Г. Јован Лазовић, пресједник Читаонице Г. кап. Лука Неневић, Г. кап. Крсто Лаиновић, Г. к. Медо Лукачевић, Г. Мато Чакић, и Г. Васил Ђиновски који је план за исту Читаоницу саставио поднио и разјаснио свијема на окупу — све тачке, по којему треба да буде иста зграда.

Садржај плана за читаонички зид поднесен је друштву и погођено овако.

Зграда биће један метар на површну земље од прагова до корнижа мет. 4/5, шупљина прозора широка м. 1-10 а висока 2-40, широка м. 1-50 а висине м. 3-20, како врата тако и прозори биће на камене израђени, на околу грађевине доље подну биће цок, озгор испод тигала мјесто котла биће корниз који ће украсит грађевину, скале за улазницу од три степеннице у подкруг, како цок. пражице од врата, и прозора, тако каптуну, корнижи, и скале, биће од финог љубовишког камена најфинијом радњом оћелани.

Пошто је све ово у више пута прегледано и растумачено зидарима да мора бити све по поднесеном плану, лицитирало се док је најпослије најнижом цијеном о стало на вјештога и поштенога неимара

величини, с цијелом гомилом догађаја, који му предњачише и који дођоше за њим.

Српско царство поспло је, само у себе, зачетке свога распада. Оно је било још младо, а при том састављено из комадина разнородних и разнокарактерних, и држало се је само великим умом и силном вољом Душановом. Противности (антагонизам) застале су се не само у одјелим дјеловима државе; него и у унутрашњости тих дјелова царовала је сталезна раскомаданост, те се је губила сила и цијелина и тих комадина Српскога царства. За зло народа, а и своје, виша класа стојала је далеко од народа. А при том српско племство, или аристократија, није кријенила и освјетжавала своје силе прирастом из других сталеза. те је таквим начином и своје физичке и душевне силе губила. Придворни живот српских краљева васпитавао је себичњаке, бескарактерне пузавце, подле лицемјере и лукаве шлеткарне.

Због тога, по смрти Душановој, кад великаши постадоше самостални господари у својим областима, не налазио међу њима ни једнога који би се одликовао умом, или карактером. Ово особито важи за оне који су око двора стојали. Много бољи су од ових они који се васпитаваше и живјеше даље од двора, као што су в. пр. Балшићи, који нијесу примили

Драга Радовића а то да му се плати за сваки хват израђеног по горњем плану зида по а. в. фиор 6 и 90 новч. за Управу Читаоничку оупномоћен је Г. В. Ђиновски да настојава при радњи да не би какви изузетак био. Пошто се уговор свршио у судом потврдио, дато је Драгу Радовићу унапријед а. в. фиорина 100 за приправу око исте радње, полак новаца у пола радње, а остало новаца пошто се сврши зид да се премјери и по погодби да му се измири, а да исту зграду т. ј. зидове готове по уговору предадне до Петровићне о. г. У исто вријеме препоручено је Г. Пашку Гвозденовићу дрводељи, да подне, се управи читаоничкој предрачуи по овоме плану колико треба да се набави гред, штица, тигала и других потреба, како ће ако Бог да до Митрова дне о. г. бити сасвијем готова. А чим се отворе путови који су великијем снјегом затрпани, погодиће се ским да одма почне долазит дрвенарија и друге потребе, да ови Дом као просвјетни завод ускрене што прије у новој основаној Мирковој вароши на сред Зете.

Много се надамо од госпде и родољуба из унутрашњости и са стране, да ће помоћи ово друштво штедрим прилозима на грађење ове просвјетне зграде; а друштво ће им имена изнијети пред цио српски народ и хранити на угледноме мјесту своје архиве за вјечну успомену и захваљност.

Нешо Станић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Четиње, 15 фебруара.

(Из Двора.) Пошто се Њег Свјетлост Књаз Нанљедник вратио у суботу из Бара, извођела су Њихова Височанства са свијем члановима Свога дома, у четвртак на 10 часова прије подне поћи на Ријеку, гдје ће Свијетли Двор остати до прољећа.

(Висока посјета.) Њ. В. Господар и Књаз изволио је у сриједу о. мјес. по подне посјетити болницу Даница Г. Он је прегледао све болеснике и сваког пред постелем милостиво распитао о недугу, личним и породичним приликама, тјешети и храбрећи пацијента на издржљивост. Неки су се удостојили и материјалне помоћи. Једној сиротој удовици с Ријеке која је од дуљег времена у болници, благоизволио је Господар наредити, да се њој и њезину нејаком дјетету изда извјесна помоћ, чим изађе из болнице. Једног мухамеданца из Никшића, што му је прије 15 дана нога више кољена у шпитаљу откинута, обеселио је ријечима: да га Он, кад боник оздрави, неће заборавити. За тијем је Њ. Височанство са свитом пошло пред тамницу, гдје је пажљиво распитивао за кривике преступника свију катего-

оставља на мјесто себе Стефана Црпојевића; али овај, пошто је чуо за смрт Балшину, одлази у Италију, а Млечани заузимају Скадар.

Од 1421—1427 Деспот Стефан и Ђорђе Бранковић старају се да поврата Скадар, али узалудно. Уступају га млечанима за издају дуката годишње накнаде.

II

Зета под управом Црнојевића

(од 1427—1516)

I. Стање српских земаља послје косовске битке

Српско царство, које се је било распало на многе дјелове, свршавало је свој живот и у тим дјеловима. У различним српским земаља запаљује се, по ње кад, пламен слободе; али и он у брзо гаси, освјетљавајући само поље последње борбе, које је насипано труповима павиших бораца, и путове побједитеља, који гази под ногама све што је створено вјековима културнога живота народа, и који је остављао за собом само знакове насипа и рушевине.

Некако је глухо прошло покорјење Бугарске, Тракије, Тесалије и све источне половине балканскога полуострва, на све до самога Цариграда. Само на Косовом пољу била је страшна, крвава борба, која је, за неко вријеме, пробудила дрнјемајуће

рвја. Пошто је загледао и у разна одјељења тамнице, унутрашњи живот осуђеника, и наредио да се уклоне неке неправилности односно чистоће и одијела, Господар се повратио пред мрак у Свој дворан.

(**Конте Амло де Шаљу**), министар Француске Републике при Двору Његова Височанства дошао је као што нам јављају, прошле недјеље у Дубровник. Тек се Крстан и Буковица толико опросте превеликог свијета, да могу проћи кола. Г. де Шаљу намјерава доћи да се поклати Његову Височанству и да Му преда овласно писмо своје владе.

(**Маркиз Бјанки Лавања де Кастел Бјанко**), министар италијански при Двору Његова Височанства, јавно је прошле недјеље министру иностраних дјела, Г. Гавру М. Вуковићу, о промјени владе у Италији, на чему му је Г. министар лијено захвалио. Ни том приликом, бити икако до данас, Г. Маркиз де Кастел бјанко није споменуо, да је његова влада наумила кренути га с овога мјеста. Према томе можемо се надати, да је глас нашег бечког извјештача, о постављењу Г. Пизана Дозија за министра италијанског на Цетињу, неоснова; јер да није тако, до сад би Г. Маркиз де Кастел бјанко морао бити о тој промјени обавијештен те би је свакојак одмах јавно књаж. министру иностраних дјела. Нама би у толико милоје било да се та наша нада потврди, што Италија још није имала у нас љубазнијег и свијем врлинама обилатијег преставника, који би тако zgodно умно сложили љубав и оданост својега народа с углобом оној држави чијем је Владаноу пристављен.

(**Г. А. Жерар**) примиће брзо од нашег министарства иностраних дјела послати му декрет за први ред крета Данила I са лентом, који му је Његово Височанство извољело подарити, кад Му је Г. Жерар у Кану предао опозивно писмо своје владе. Наша најуреднија честитка Г. Жерару на највишој почасту које га је наш Књаз и Господар наволио удостојити.

Г. Жерар кренуће брзо, првијех дана мјесеца марта, у Рио де Жањиро, гдје ће као опуномоћени министар представљати Француску Републику при влади нове републике бразилске. Сретан му пут преко океана, и још сретнији повратак!

(**Жалосни растанак.**) У повећељак 11. ов. мј., Перо Ђуров Ђурашковић справљајући свога сина у Америку, повикаће му:

васпитање из Византије, него са Запада. Најгрознијем себицаштвом одликовали су се они који су стојали на челу државе. Они се показаше себицашци, не само према држави, него и у својима фамилијама. Зна се што је Вукашин чинио. А и Лазар Хреблаповић дао је ослијешити Алтомановића. Лазар, син Ђорђа Бранковића, отровао је мајку, да пријед сједне на престо. За тијем хтио је убити браћу, коју му је султан ослијешено; али се они спасавају бјегством ка краљу мадарском. Није нам потребе оће спомињати оно што се је чинило у фамилији Немањића. Све су то биле последице васпитања, које су примили од Византије. А познат је да је византијски двор дошао био до највишега врхунца ускога себицаштва и при њему се, такође, није могло наћи, у то вријеме, ни једне личности са широким и далеким погледом, великом душом и тврдом карактером. У томе одношају више од свијех њих стојали су турци.

Ето от је главни узрок пропасти свијех држава, које никоме на развалинама Источне Римске Царевине. То испитљено покољење петростило је само себе, а турци су дошли да га без превеликијех теškoћа прогутају.

Народ има обичај да велике несреће, које падају на земље и народе, приписује гњебу Божијем за људске грјехове. А то његово објашњење

— Сяко, јави се роџацима, па са срећом крећи!

Боже га послуша и кроз један сат врати се кући да се поздраве с оцем и с другом домаћом чељађу, па да крене на добар пут.

Оца је нашао ће сједи у „столовачу“ здрава као што га је и оставио, те ће му прићи:

— Тата! Ја крећем, по ме опрости и благослови, јер Бог зна хоћемо ли се већ икад својим очима видјети!

— Бог те благословио, сине! Све ти било присто и благословљено по хиљаду пута! Да Бог да се ни за студијом камен залуду не дохватио, и срећан ти пут био моје ди...

Ову последњу ријеч не мисли изустити, по испусти душу.

Перо је био превалио шездесету годину, био је човек крупан, добар јунак, скроман и поштити Цеклићанин.

Лака му црна земља била!

ПРОСВЈЕТА.

Из коризмене посланице бискупа Стросмајера.

Готово сви виши листови јевропски, особито у Тесаревини, донијели су гласове и изводе из велике коризмене посланице, којом је славни југословенски родољуб и чувени владика своје цркве, Ђаковачки бискуп Ј. Ј. Стросмајер, у почетку великих поста, благословио своју паству. Како су сви листови највише расцитивали за оно мјесто те посланице, гдје бискуп говори о свом чувеном поздраву и благослову, послатом руском народу о кијевској хиљадугодишњици, ми ево то мјесто доносимо, по „Обзору“, у цијелости:

С овим, што до сад рекох, у перау рјешиву савезу стоји онај поздрав и благослов, који сам ја прије двије и по године послао народу великоме, можио ме и чувеноме, кад је свечано славно усмену хиљадугодишњице, којом је свету вјеру Исусову примио и у свој обитељски и јавни живот пренио. Познато је, да у онај час, кад је тај славни народ вјеру Исусову попримио, није било међу црквама раздора и раздора, да је дакле света вјера, коју је тај велики народ попримио, била чиста, непорочна и она иста света вјера, коју и ми сви католици исповједамо, и да је свети Владимир, под којим се је то догодило, светац једне и друге цркве. Ево, што сам ја поздравно; а томе неможе бити с ни једне стране замјерке. Наравно је и тако посве и ниједно, који здраву намет има, неможе томе великоме народу, који далеко у Азију и у Јевропу засеже, више одређене одрећи, које је он и тада вршио, кад је свету вјеру Исусову попримио и течајем своје друге повјести често пута, а особито године 1812 овога стољећа, кад је највећега силника, који је сву Јевропу под окрвну свој јарам скуцнати хтио, сатро. Ја ипак на све то ни мислио нијесам;

врло је правилно, с једне стране, јер доиста народи највише гину услед грјехова и покварености њихових вођа. Али и несреће отварају људима очи, васпитају их, буде у њима добре нагоне, који су на неко вријеме били умрли; дижу њихов дух и изазивају у њима силу и енергију. На Косову је погинуло много здравих сила; али је, у исто вријеме, осуђен на смрт онај ниски, себицашки принцип, којим се је господарио над српским народом! Оће је испостио своје грехове и сам цар Лазар, те је остао за потомство као личност чиста, света која је одушевљавала српски народ на даљу борбу за част и славу. На свему путу покосовскога историјскога живота косовски бој, у којему се садржи борба српски га народа за слободу, саздао је народу идеал, који је васпитавао цијела покољења, и његов васпитатељни утисак не би морао бити свршен ни данас. Али, на жалост, видимо да многи данашњи вође српскога народа заборављају тај идеал, варкајући себе сјајем Душанова царства, те вуку свој народ на друго Косово.

Ево зашто се ми не мислимо тако мрачно о догађајима, који пратише над Српскога царства; него се држимо тога мишљења да је та борба, која чини тежак утисак својим крвавим карактером и безкорисношћу, за то вријеме, губитком сила српскога народа била, у првоме, неизбежна; а у дру-

меви је једино пред очима била религиозна мисија, коју је божија провидност са старих Грка на тај велики народ прениела, и Исусом га Крстом и оним светим јединством, које је свети у свету цркву своју положио, обвезала, да у своје снажне руке измирење са западном црквом узме и новим га, да тако рекнем, флорентинским сабором узвијешније, плодотворније и устрајније ка концу својем приведе, никоме на свијету дашто на штети, него цијелому свијету на ухар и корист. Ево што сам ја благословио; пак и томе и може се, мислим, ништа приговорити, осим ако би може бити когод рекао: ти си човјеке одвећ идеалан, то је сви из кога нигда nebude ништа; па што ја одговарам: освједочене за освједочење. Ја сам увјерен да ће то, што се сада оном и мањом означује, до половине или најдуже до конца будућега стољећа, благословљена и спасоносна истина постати. Кад су свети апостоли послали Духа Светога Исуса Крета и његов свети закон приповједати почели, онда је синодирон јудејски рекао: сви и машта; а где већ за времена светих наших апостола тај сан и та машта света је и спасоносна истина постала. — Ја све овдје ни споменуо неби, да се није нашло људи, који су хотимице све ово из гроба узкрили и на моје осумњичење и осваду обрадили. Којим правом, којим разлогом и којом намјером, нека сваки просуди из следеће окелности, која свему свету пред очима стоји. Оном истом ријечју и оном истим, да тако рекнем, дахом, којим су ти добри људи папали јавно на вјеру и закон божи, подиравши и једно и друго самовољно људско; оном истом ријечју и дахом, којим су навалили на свету цркву божију и на њезину самоосталност и неодвишеност, подчињивши ју државној власти; оном истом ријечју и дахом, којим се њеним начином ругају вјери у начину непогрешивости и неопозивом ју сасамосталности независности државне власти прогласују; оном истом ријечју и оном истим дахом смућују се, што бискуп католички њеку мисију еродиром и великому народу приписује „ми нисмо, вели се дословице, вели на то, да преставник једне цркве чини посао других, можебит да је то лојално прама вјери коју он заступа?“ Ово је, ко што се на први очиглед види доста нејасно и у ствари толи важној до ета неопредјелено; али се из свега ипак закључити даде, да се и сама вјера католичкога бискупа у сумњу баца а дјеловање његово тако тумачи, као да би светог цркви католичкој на штету било. Ја на ово све ништа друго не одговарам, него да је то једно и друго, то јест с једне стране навала на католичку цркву, а с друге стране тобожња брига, да се први католичкој штета не нанесе, право протусловје и да једно друго посве искључује. Очевидно је, да се ту најмање ради о брзи и ревности за част и корист свете цркве, за част и свјестно вршење апостолске моћи; него о нечем посве другом. Ово се је све употребило не само на осумњичење католичкога бискупа гледе вјере прама Богу, него и гледе вјерности прама узвишеном владару. Ја у том обзиру само велам: мени се чини, да они људи не знају, што је вјера и вјерност прама владар; јербо то једно и друго прави кршћанин, особито ипак апостолски наследник, у свијести и у

гоме, и ако је погубила српски народ материјално, опет је спасла и сачувала његову душу, будући у њему самозапаљење. Она је уништила сталежне преграде, те је скупила народ у једну цијелу. Та Косовска борба плазила га је на пове борбе, у име пдеје, а та пдеја тек и може бит правим и опшним народним богатством; али не богатством у смислу богатства материјалнога, које је вазда сасредоточено у руке неколицине људи, који су више пута људи недостојни; па та блага, ко а се пазазе у њиховим рукама, не само да не користе народу, него бивају од штете многи.

То предпостављање идеалнога, узвишенога, материјалноме дивно је изказано у једној народној пјесми у којој се каже како је Цару Лазару пало писмо с неба, од св. Богородице, у којему га пита које му је царство милије: Небесно, или земаљско.

Ево како то прича народна пјесма: Мисли цар мисли свакојаке: „Мили Боже што ћу и како ћу? Које ћу се привољето царство? Да ли ћу се царству небескоме да ли ћу се царству земаљскоме? Ако ћу се привољети царству привољети царству земаљскоме **Земаљско је за малено царство А небеско увјек и дивјака.**

Ево ће је идеал српскога народа, којим је он вазда живио, последије пропасти свога царства.

Али их има који то и другојаче разумију.

срцу свом у једно спаја, и то свом искреношћу и отвореношћу, коју Бог од нас захтјева и која сваком чувству нашем праву цијену и вриједност опредјељује.

Оволико о последњој и најважнијој сврси и задаћи свете мајке цркве. А сада ми је још нешто рећи о битном свјету, под којим света црква једино свету сврху и задаћу своју енасонсно и плодотворно вршити може. Битни и неопходни увјет, да црква божија своју задаћу енасонсно и плодотворно врши, јест: слобода њезина. Ја сам већ више пута рекао и сад понављам, у светој цркви сам Исус Крет са истином и милости својом живи и дјелује, тер се нуним правом рећи може, да је Исус оним истим чином, којим је на свету своју цркву пренио биће, моћ, право и милосрђе своје, то јест, да је отајством Светога крижа и смрти своје одкупио и на виек виека посветио слободу цркве, без које неби она у стању била света и неумрло званије своје усјешно вршити. Тако дакле у слободу цркве дирне у самога. Зато неки свети отци нуним правом онога, који лахокумно на слободу свете цркве и апостолскога званија нављује и свету цркву у вршењу њене неумрле задаће пријећи, присиоабљају Ируду, који је нагану имао, кад је новину дјелу у Бетлехему и околици убјијао, самога Исуса Крета уморити; зато свети Ансело кантебуршки лијено вели, да срцу Исусовом ништа толико драго није, колико слобода свете заручнице његове. Ја сам такође већ горе рекао, да је Исус Исукрет оно, што је једном изрекао: „дајте бесару, што је бесарово, а Богу, што је боже“, и светим крижем и светом смрћу својом на увиеке потврдио и посветио; то нешто ја и сада велам и понављам: Исус је Исукрет онај дио јавне власти, који се на свету вјеру, на свјест и на вјечити спис свијета однаша, цијеном свете крви и смрти своје од сваке државној власти на увиеке разлучио и светој цркви својој у којој Дух свети пребива и дјелује, задржао; а све ово, што рекох, света је слобода и неодвишеност цркве у светој на дјелности њезиној. Тко дакле проти тому гријени, гријени против Духу светому, а знао је, да Исус сам вели, да се такви гријех ни на овом ни на оном свијету недопушта. — Оданце је, да је прва ријеч апостола, кад су Духа Светога примили и свето званије своје вршити почели, била ријеч слободе и неодвишености цркве и апостолскога званија њенога. Кад је свети Петар еунедриону одговорио: забавља људи божи, ми се покоравамо вашој законитој моћи, у колико се она на сврхе овога свијета однаша; али што се тиче свете вјере и оних светих сврха, које се на неумрлост и на вјечити спис однашају, ту вања ријеч и вања заповјед невриједи, ту вања слушати више Бога, него људе. Кад је свети Петар овако проговорио, проговорио је у име цијеле цркве божије и у име свих вијекова до конца свијета. Ово је била, понављам, прву ријеч слободе, коју света црква и апостолски ред од тада до данас низом свих вјекова, који су од тада до тада прошли, понавља и шесто пут тешиком муком, тер и самим крижем, одкупује, потврђује и посвећује. У ту су сврху сви апостоли осим Ивана, крв своју пролила; у ту сврху се је за три сто година у Риму и у римском ца-

Један авантурист, тридестих година овога вијека, који је хтио да постане кнез васојевнички, у предговору карти Косовога поља овако пише: „Нека вријеме покаже далекоме потомству и ћени његовој, ће је кнез Лазар на свагда заковао народ свој у вјечне ланце ронства, стида и бесчашћа.“ Издавалац тога дјела, учени србин из Војводине, чини па то овакву примједбу: „Ово мишљење Васојевничкога кнеза може се достигну учинити чудноватим. Али је важно примјетити да такво мишљење постоји у оће у јужним крајевима Србије. На велико моје изненађење и ја сам то чуо од мношине, а особито од Круцевљана, данашњих становника некадашње престолнице Лазарева — Крушевца (у Србији). Ја сам чуо како они за Косовску битку осућују кнеза Лазара, а правдају Вука Бранковића. Они говоре да кнез Лазар, упуштајући се у бој противу отоманске силе, излагао је очигледној погибији Српско царство; а Вук Бранковић, видећи оћу погибију, спасао је од погибије 12-000 најбоље војске.“ *)

*) Историчко-кр. тачко описање битке косовске од Ђорђа Малегића, падао Ђорђе Муштраки, у Новоме Саду 1847.

рству рјекомице крв кршана прољевада. Од тада иако, пак све до данас, црква божи људи д одуше, итује и пази државну власт свуд по свијету, она божије пјезиву поријекло и врело навјештује. она њезиним законом ко и својим властитим, у свијести самој мјесто спрема, она дражављаном на душу ставља ону: кому част, част, кому послуш, послушником данак, данак; она сваку љубав и сваку услугу себи учињену радо признаје и материнском својом љубављу и сваком услугом одвраћа; али полаг свега тога она слободу и неовисност свију, ко око у глави, ко властиту душу своју, чува и брани, зијајућ добро и осјећајућ, да би са слободом и неовисности својом и само своје биће изгубила и престала бити правом црквом божијом. То је непрекидна предаја свете цркве божије.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Двије три ријечи с терзијског терџаха.

Господине Уредниче!

Најучтивније молим, да бисте уврстили ово неколико мојих редака у Вашем хвалебом „Гл. Црногорац“. Истина, нијесам Вам до сад од досаде био, па не бих ни сад, да ме није покренула једна ријеч из уста нашега Господара.

Свак о свом занату нише. Неко се бави политиком, неко књижевнишћу, а неко пјесничством и т. д. Мени пак није до тога, мене нешто друго тишти; мени се веома уврћело у главу ово кад сам чуо да је рекао наш добри Господар ове ријечи: Хоћу да се уче неколико црногорских ђетића терзијском занату“.

Је ли да смо сретни и пресретни, кад имамо оваква Господара, који се о нама очински брине и дневи и ноћи неуморно се труди, како да напредујемо? дакле наш добри Господар брине се и за нас терзије.

Није то лијено од нас да све ишчекивамо док нас Господар савјетугје. Право је да се сами покренемо, али што ћете и рећи узрока.

У прастаро доба, кажу тако а и истина је, ни један народ није био тако радан као српски и, ако ћемо право да речемо, ми ни зашто ни жудили нијесмо осим за радом, али већ смо мало троми почели бивати у томе послу. Данас је прво на реду главарство, а за рад ни помена нема. То нам с дана у дан све више главу ломе, што не би требовало.

Данас је пушка објешена о чулку, данас треба гледати како ће се зарадити штогод.

Не бих ово неколико ријечи наводно, јер знам да су сваком познате, већ ми је с тога, што знам, да ће неко ушитати: „Ама хоћели Црногорац хтјети да буде терзија?“ — Хоће! хоће брате, јер нема данас оних који би рекли: „Ама ја нијесам жена да шипјем“. Не вјерујте, тога данас нема; а да ве боље увјерим, ја могу из пуних уста рећи: да има која стотина, а као у нашу малу државу то је доста, који раде терзијски занат, између којих се море паћи да му нема паџа до далеко, па ће се и најфиније ствари златом израђују. Данас је главно мјесто терзијског заната Цетинье. Али само наше су терзије сиромашни! „Ама зашто сиромашни?“ — ушта ће ко, уз то, може бити, да ће ми рећи: Да се угледам на Арбанасе! Види, рећиће ми, како се они обогаћују, па и други странци који овђе раде“.

Ах, то је брате, што мене тишти! то је рана које нећу пребољети, а и како бих је преболио, кад видим странца ће нагрђе поваца, а јадни се Црногорац екитари, од немиле до недрага, празних рука!!

Ми ваљда мислимо, да ће нас и за то Господар савјетовати. Не, то је право ми сами да урадимо; то је право ми собом да покренемо.

Као и све државе, Русија и највише, кренула је да се она не да више туђицу; она хоће своје људе, хоће да окористи свој народ. По ми имамо једну мацу, а та је, што нам и најпошљедњи гла-

вар књи све од странаца; узалуд је код нас и боља и пјења роба, он је с њим задовољан. Кад бих ја казао да има код нас много уштитих и поштених тргована; кад бих ја казао да има код нас много бољих терзија, по код странаца; могуће је да ме не би вјеровали. Но најпослије, то за сад нек стоји, јер добиће: „Бело на в и бело“, но обратимо пажњу на друго:

Руси, Французи, Нијемци, Талијанци и т. д. они се мијешају једни између других. Нама држава не граничи ни с једним ни с другима. Наши су сусједи Турци, или боље рећи, Арбанаси, и Аустрија. О Аустријцима што се мијешамо, није нам баш то од велике штете, а од пријех ми трпимо како у језику, тако и у радњи, велику штету.

Ми знамо да се у Херцеговини, до данас, говорио српски језик најчистије. Али што је томе узрок? По томе мишљењу, највише то, што се није с другим народима мијешала.

Данас, кад који странац дође међу нама, па хоће да говори српски, он је у великом чуду; он се диви кад чује како ми говоримо покварено талијанским и арбанашким.

Арбанаси су странци подрли код нас, о том ће те се одмах увјерит, само ако заварите проз наше варони: та то ти је све овејани Арбанас, који код нас заради новац, па онда бјежи у свој вилајет да га тамо троши; а што је још грђе, руга нам се, како је вјешто измамо и одио наш новац. Дакле као што рекосмо, ми од Арбанаса много трпимо, а ко нам је у томе крив? ко ли их највише питоми? Ми!

Кад би човек хтио да пише о Арбанасима и њихову владању, онда би требало „море мурићена“). Ја ћу само да кажем, да добрих терзија има по свој Црној Гори, а особито на Цетинье, ће би се црногорека ђеца овоме занату учили.

Што се тиче другог, - угледајмо се на друге народе; њима је своје и ајсветије; они ће своје те своје, па било оно и грђе.

Оволико за сада, а можда други пут и више.

Подгорица, 30 јанара 1891.

Један Терзија.

*(мастила).

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ НА ЦРНОГОРСКИ ВИЛУ.

Одмах по јуначкијем и славообитнијем борбама храброга и гласовитог војевања у Херцеговини и Арбанији од 1876. до 1878. године под управом и руководством мудрога, храброга и разборитог владоца Црне Горе Њ. В. вназа Николе Петровића и рођака му Вожа Петровића подједнака у војничкој срећи, оцјевах то војевање у књизи „Црногорека Вила“.

Од тог доба до данас распродајом те књиге увидила се потреба другом издању; ја сам с тога књигу прерадио и допунио. Додао сам народне десеторцу још осмерац, као шта је то г. Симо Поповић у своме спису о освојењу Никшића и Бара учинио.

Претходно у похвалу дјела ријечи нећу рећи; поштвана публика, која је овако лијепо примила прво издање, биће и с овим умноженим и прерађеним издањем задовољна.

Цијена је овако сасвим изнова прерађеном дјелу 30 новчића. Претплата се шаље штампарии и књижари Браће Јовановића у Панчеву у наплаћеном илему или пошт. упућеницом. Рок претплати траје до 15. марта о. г. Скупљачима претплате даје се на 5. књига 1 на дар.

Књижари добијају уобичајени рабат. Све наруџбине имају се једино на штампарии и књижару Браће Јовановића у Панчеву слати, која ће и књиге свима претплатницима разаслати.

Обзиром на важност овијех бесмртнијех јунака, које ово дјело заступа у њиховоме јуначком и управо дивовском радовању с неравном силом противником, надати се што већом сабратском му одзиву и куповини.

Ц е р а њ е, (Далмација) на св. Саву 1891.

Јован Шарић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Г. г. Браћа Јовановићи књиж. из Панчева, послали су, преко овог Надзорништва, — као обично сваке године, — 300. комада врло лијепих и корисних књига да се као дар од њихове стране разладу сиротној црног. школској дјети.“

Књиге ове подијелиће се споменутој ђети свију црног. школа о првом годишњем испиту; а племенитим и проsvјетољубивим дародавцима, — у име наше сиромашне школске ђеце, — овијем изјављује се тола благодарност.

Ц е т и њ е, 15. фебруара 1891

Главно Надзорништво оен. школа.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти и погребаша наше незаборавне мајке и таште

попадаје **АНЂЕ ЗЕЦ,**

имали смо од пријатеља и познаника толико доказа саучешћа, на која по дужности овим јавним путем у неколико им се одужујемо.

Захваљујемо часној г. г. свештеницима: Радаковићу, Ђукићу и Тишћу, који су од своје добре воље учествовали на спроводу и мртвачки одар пошралили до вјечне куће код саборне цркве св. Тројице у селу Пелинову. Особита нек је хвала часном парохијавачком попу Филипу Микијељу, који је при ошјелу изговорио над покојником пригодно слово.

Велика хвала г. г. пречасном копијаторијалном проти Гаврилу Руковићу, и Петру Рамадановићу, и Стани Мрицули, који су лично дошли из Котора да нам исказају дубоко сажаљење за покојником и спроводу приеуствовали.

Вјешта хвала и сељанима: Сутваре, Пелинова и Пипића, који су у големом броју на спроводу учествовали и употребили све што је с њихове стране било могуће да спровод испане онако лијеп како је покојница заслуживала.

С у т в а р а, 7 фебруара 1891.

Тери: **Мила Вулетић, Даришка Љубановић,** зетови: **Вуко Вулетић и Лазо Љубановић.**

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 10 фебруара. — Бивши војени министар, граф Вилант — Рајт, умрло је

БИОГРАД, 10 фебр. — Министарство Саве Грујића дало је јучер оставку. Намјесничтво је позвало министре, да врше своје послове док их други не замијене; повјерено је Николи Пашићу да састави нову владу. Пашић хоће да се договори са својим друговима.

ПЕТРОГРАД, 10 фебр. — Војвода од Орлеана био је на дворском балу у Анничкову двору. — „Новоје Време“ јавља, да ће Њ. В. Књаз Никола I путовати у Цариград и у Петроград. — Сквара Француска доловиће маја мјесеца у Кронштат, а један ће дио доћи у Петроград.

ПЕТРОГРАД, 11 фебруара. — Приједлог за сибирске жељезнице поднесен је министру путева.

КАИРО, 11 фебр. Осман Дигма кренуо је пут Асале.

ПАРИЗ, 11 фебр. — На састанку некадашње лиге патриота протестовао је Дерулед против учествовања Француске у берлинској изложби.

ПАРИЗ, 12 фебр. — У приједлогу буџета рачунају се приходи државни на 3.218.404.133, а трошкови на 3.217.815.525 франка; остаје сувишка 588.608 фран. — Царица Фридрих остаје овдје још до петка.

ЛИЖБОА, 12 фебр. — Републиканске задруге забрањене су у свој држави.

БИОГРАД, 12 фебр. — Нова влада састављена је овако: Никола Пашић предсједник без портфела, М. Вујић мин. финансија, Ђаја мин. унутрашњих дјела, Ђорђевић (Мика К.) мин. иностраних дјела, Г. Гершић правде, А. Николић просвјете, Таушановић привреде, П. Велимировић грађевина, цуковник Раша Милетић војни.

БЕЧ, 13 фебруара. — Надвојвода Фр. Фердинанд Есте био је у Калноутија читав час. — Жељезничка погодба између Аустро-Угарске и Румуније потписале се у четвртак (14 фебр.).

БИОГРАД, 13 фебр. — Главне

тачке програму нове владе остаће: пријатељски односи са сусједним државама и унутрашња консолидација.

ЛИМА, 12 фебр. (јављено 14 фебр. из Беча). — Данас је бродовље чилеанских устаника освојило град Шинке, и што га је затворио одмора и дубардало. (Види у оми бројој из Буенос Ајреса, од 15 фебруара.)

БИОГРАД, 14 фебр. — Влада је разаслала окружни страним преставницима, јављајући своју тврду намјеру, храни пријатељство са свијем државама и обратити сву снагу да држава унутра очврсне.

ПЕТРОГРАД, 14 фебруара. — Говори се, да ће Цар и Царица са царском Породицом на љето путовати у средњу Азију, у Туркестан, Закаспијски крај, Киву и Букару.

БИОГРАД, 15 фебр. — Нова се влада приказала скупитини и примљена је топло. Пашић је разложио програм владин те изјавио увјерење о потреби мира унутра и споља. Влада хоће да храни и појача пријатељске односе са свијем државама.

БУЕНОС АЈРЕС, 15 фебр. — Иза крвава боја отела је владина војска опет град Икике од устаника. Посредовањем енглеског адмирала дошло је до примирја.

ПАРИЗ, 15 фебр. — На састанку народне задруге лијених вјештина (société nationale des beaux arts) није се расправљало питање о учествовању на берлинској изложби; но планови су лично противни. — Царица Фридрих походила је данас неке знаменитости Париза и крће сјутра у Виндсор.

ЛОНДОН, фебр. — Фаргусон је изјавио, да миспрека посада остаје за сад у Токару. О коначном заузећу мјеста није ништа ријешено.

О Г Л А С И.

500

пута увеличана види се свака ствар кроза скоро пронађени

Чудотворни Микроскоп за шпаг

који је зато препотребан за сваког трговца, учитеља, ученика, па потребан и користан још и за сваку кућу ради испитивања јела и пића. Уза њ се добива и луна која је много корисна кратковидима при читању.

Шаље се само за готово или за поштанске марке, цијена

2 франка 50 сантима.

без трошка за сав Исток.

D. Klekner,

(17—20) Wien, I. Postgasse 20.

Лијече се познано, нашом чувеном разумном методом, болести сваке врсте особито падавица, слабост живаца, узетост, слабости жељуца, глухоте, главобоље. Молимо да нам се у пуном повјерењу поштом потанки општи болести и да се дода поштанске марке за одговор.

„Office Sanitas“ Paris
57, Boulevard de Strasbourg, 57.